

Landskap: Småland

Upptecknat av: Carl Andersson

Härad: Kimmabald

Adress: Ljungegård Kalvsvik

Socken: Kalvsvik

Berättat av: Beata Mangnsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1856 i Kalvsvik

Uppteckningen rör Arbetsfördelningen inom
Landt-hushållet

- 1) Det arbete som var avsett för Karlgöra
sades alltid Karaarbete, och det som
kom på kvinnfolken var Käringe-
gård, det lätta arbetet sades att det
är ej för en Karl utan för barn
och Käringar
- 2) Stallets skötsel var avsett för hus-
bonden och var ett Karlgöra ej för
barn för det räknades för ett an-
svarsfullt uppdrag, var husbonden
borta var det alltid en närmaste

granne som skulle vattna och fodra
i stallet, männen tog emot fölet.
3) Utfodringen i ladugården var både
mans och kvinnogöra, såvida ej där
fanns någon undantagsgubbe, den
särre ägaren, eller husbondens eller
husmoderns fader levde och orkade
brukade de gå i ladugården och pys-
la kallades det. Mjölkingen utfördes
alltid för av kvinnorna, och var
på den tiden nästan vanhedrande
för en karl att mjölka, mockade
ladugården gjorde männen det mäs-
ta och bar ut gödseln på en grepp
dyngegrepp, men om det var två
så bar de gödseln på en bår.
Bil kalving var det alltid männen

som var begärliga, men så fort som halven var född så skulle kvinnorna myätkä kon och ge halven, men en kvinna som var i grossens pick ej geva halven förrän kon kunde dricka själv, för en kolo dricker ej första gången utan att man skall ha fingrarna i munnen på honom och då kunde barnet få lyfte och få vart för att dia.

Männen ledde kon till fjuren det fick ej en havande kvinna göra för då kunde hennes barn bli akyst. Till valgar var det varligt här på orten med manligt en halvstor pojke, till att vatta nötkreatur, fåren släpptes på allmänning och

- där var gärdsgård omkring, sedan fick ägarna gå dit i tur och se om allt var väl, och räkna dem valflickor förkom ej på denna arten
- 4) Då det saltas nytt gärdsgård eller "gärades" fick kvinnorna hjälpa till att bära dit slakar och gärdst där som var sådan foreng så att det ej gick att köra dit.
- 5) Trårbruket fick kvinnorna hjälpa till mycket mera förr än nu, då fick de köra åder och harv, men ej plöja, men allmänt hjälpa till med gödselkörning, och då åkern var sådd och harvad sista gången fick de haka runt stenarna och sopa bort all jord och röt på stenen, det kallades stinka stenar

6) Så gordes alltid av husbonden, men bara i undantagsfall av kvinnorna, de fick hjälpa till med att fjärpa, de fick dra en haka så det blev en rita i marken med en fem alnars mellanrum som skulle var till rättelse för den som sådde. Linet var det ansvarfullaste att så för att få det lagom tjockt, det brukade någon gammal van såningsman få i uppdrag att så.

7) Lörhuggen brukade de hjälpas åt med, en karl högg ned och kvinnorna kvistade av eller som det sådes snöjades och så en äldre till att binda samman kärvarna, likaså var det med forntökt där fick de hjälpa

8 I slottet fick männen slå och kvinnorna råfva i hop höt och lägga det i bredar till bork, barnen fick bära i hop hö och de äldre kvinnorna renråfva då ångar släddes, det kallades för hackeslätter eller kvaslätter. Då höet var lagt tillhopa lagom tjockt, då det sedan skulle vändas, då kunde männen hjälpa till, och det kallades stränga hö, då det var närstans bork, rev kvinnorna i hop med råfvan i små högar mot foten så det blev som en fonn att ta, sådes att de slog fång-er, som barn och karlar, var i hop till shock eller volm, de kallade det på den tiden för kua hä. Då höet

hade legat så i tre dagar kördes det
in, männen lastade barnen fram-
pade i lastet, och kvinnorna ren-
rättade. Då höet var framkört till
slindret "skullen" lastade en karl av
lastet och en kvinna tog mot det
och sedan barnen transporterade det
vidare där det skulle vara och fram-
pade och packade. Då ej kvinnorna
kunnat vara på slindret var det i
bland någon duktig äldre
som tog mot det i stället och ar-
betade, bara hon fick stå still
och slapp att gå, allt arbete som att
hålla höet inomhus var alltid barn-
ens lott.

9) Vid allt skördearbete spelade kvinnorna

Kalmarvik, Sm.
1939

5769 Carl Andersson 8
1939.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

en viktig roll, för då fick hon alltid
vara med, då de skär med skära var
det alltid bara kvinnor, Men redan
då de var kommit så långt så
att lier var aktiva, fick kvinnorna
toga upp och binda säden, de kalla-
des för ijuvarkäringar, barnen fick
vara i hop kärvarna åtta i var
hög för att sedan rättas på krokar
till torkning, Linet drogs upp
med rötterna, det kallades röska
här "lin". Likaså ärtorna rökades
och bands i stora kärvar och häng-
des på väggen till tork, både linet
och ärtorna var kvinnornas arbete,
hampa odlades ej på denna orten.
10 Tröskningarbete fick alltid kvinnor

hjälp till med, På den tiden brösta-
des allt med slaga eller pläjel
som det på den tiden kallades,
på små ställen fick i bland
kvinnorna brösta själva, det har
jag själv sett. Två kvinnor brösta
och ibland två män och två
kvinnor s. k. fyrbrösta, ibland
bytte de ihop sig så att de var två
från var gården så att när de slutat
på den ena började de på den andra
så att de släppe att betala, daglö-
nen var för män tre daler 50 öre
och för fruntimmer sextan skilling
52 öre, och för barn tolv skilling, barn
som ej var konfirmerade, så länge
som till andra landskap gick ej

- kvinnorna, men till gammalvaken
kastning en var både mans och kvin-
norna, men helst männen.
- 11) Bärplockningen sköttes alltid av
kvinnorna och barnen och de gamla
de bär som plockades var i huvudsak
krösen "lingon", och där som
fanns hasselnötter och de plockades
alltid av barnen.
- 12) Vid firket fick alltid kvinnorna va-
ra med och sköta årorna då männen
vitjade nät och rev, de fick hjälpa
till att hänga näten och plocka
av firken då de var komna i land.
- 13) Man anlätade alltid byastaktare vid
slakten, utan till får och kalvar som
slaktades av gårdens ägare, kvinnorna

slaktade bara höns och ankor och gäss,
men all stor-slakt grisar och kor slak-
tades av byaslaktarna som flädde och
styckade blodet logs emot av kvin-
norna såvilda de ej var i grossl
då fick de ej vara närvarande för
att barnet ej skulle få lykte,
inålvorna logs öven mot av kvinnor-
na för plackning av allt iver och
bolg som parr på slen, det kalla-
des plackister, och de fick rengöra
allt vid slakten, saltning av stor-slakt
fick alltid männen göra.

- 19) Ingen levande kvinna fick se när
djuret slaktas och dog, för barnet kunn-
de då få falanderot, fallenajnta.
Likaså måbarn fick ej vara närva-

Småland
Kalmarviks sock.

5769 uppt. av Carl Andersson
1939. 12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

12

- runde förän de blev så stora så att
de hade begrepp vad det innebar
för att de ej skulle följa sig på
smådjur och yngre nyckor.

15) Kastrening utfördes bara av männen

16) Bakningen sköttes bara av kvinnorna
det var nästans vanligt för
männen, men de fick hjälpa till
att men en yrak slå lampa, etc.,
men männen högg ved till bålet och
ber in och para upp, det brukade
sägas män emellan att jag måste
hem och prata med karingen och
hugga bakved.

17) Till att sy kläder var det sockenskrä-
daren, men till att skumbe-läsi-
na byxor fick männen göra själva

för på den tiden ryddes det på skinn
på knäna på arbetsbyxor och likaså
bak, den baten kallades för flåhaka.

18) Skorna tillverkades av sockenskon-
karen, bönderna lät garva hela hu-
lar för eget bruk till sko och seldon.

19) Brännvinsbrännningen och bryggden
sköttes i huvudsak av kvinnorna.

20) Då julbrasan tändes var det alltid
då husbonden hade skött om alt-
are för julen tog han ett famn
torr god ved med sig in och tände
brasan.

21) Vid matbordet åt alla på en gång
utan då de traskade och hade främmat
folk, då åt brätklaget först och
sedan husmodern och barnen.

- 22) Ett arbete på vintern för barnen var att köra träskverket då sådant pass, vid jekt fick de börja redan då de var en halv femton år, en pojke räknades för fullgod karl då han var konfirmerad och ej var för liten till väten
- 23) Det hände då frun var änka på gården och barnen små ett husmoder och en piga fick bruka gården på den gården jag har brukade en piga gården själv från år 1845 till 1882 för husmodern var änka det var min farmors pigan hette Stina Nilsson och dog 1930
- 24) Ett hantverk som var almindligt för fattiga familjer förr var att tillverka tävlstickerbådar, det var

kvinnor och barn och mannen då han
ej var så stark,

27/ Det hände att kvinnorna tillvårka-
de vävnader och västar och gav sig
av på några dagars Offärsresa, för
att sälja de tillvårkade varorna,

26/ I denna socken har ej förekommit
att hela familjen gav sig av, men
Härlunda socken där bodde förr en
massa som gav sig av hela familjen
att sälja och i bland ligga, och
byta varor, handeln var ej så mycket
med det var huvudsakligt för
att ligga sig fram då nästen bodde